

Η πρώτη αποικία Ελλήνων στις ΗΠΑ: Νέα Σμύρνη - Florida 1768

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΗΛΙΑΣ ΚΟΥΓΙΕΜΗΤΡΟΣ*

Η πρώτη μαζική περίπτωση Ελλήνων μεταναστών είναι συνδεδεμένη με τη Φλόριντα και την ίδρυση της αποικίας της Νέας Σμύρνης το 1768. Την εποχή εκείνη, η Φλόριντα ανήκε στους Βρετανούς. Οι Βρετανοί ιδιοκτήτες φυτειών ήθελαν να αξιοποιήσουν τη γη της Φλόριντας, αλλά δεν έβρισκαν Βρετανούς που να θέλουν να πάνε και να ζήσουν σε ένα τόσο θερμό και τροπικό κλίμα. Σκέφτηκαν τότε, πως οι πιο κατάλληλοι συμβασιούχοι – άποικοι θα ήταν οι λαοί της νοτιοανατολικής Ευρώπης και κυρίως οι Έλληνες, οι οποίοι όπως έγραφαν τότε οι Βρετανοί για μας, είναι συνηθισμένοι στο θερμό κλίμα, καλλιεργούν αμπέλια, ελαιώνες, μπαμπάκι και οι οποίοι θα μας καλλιεργούν τη γη και θα μας προμηθεύουν τα προϊόντα τα οποία τώρα είμαστε υποχρεωμένοι να αγοράζουμε από την Οθωμανική Αυτοκρατορία και από άλλες χώρες. Οι Έλληνες, έλεγαν, είναι γενικά λαός εργατικός και καθώς οι σημερινοί τους αφέντες (οι Τούρκοι) τους έχουν φέρει σε απόγνωση, δεν θα 'ναι δύσκολο να τους πείσουμε να ξεφύγουν από τη σημερινή τους σκλαβιά για να τεθούν κάτω από την προστασία ενός ελεύθερου πολιτεύματος. Με βάση τα παραπάνω, ένας Σκωτσέζος ιατρός, ονόματι Άντρου Τέρνμπουλ, ο οποίος είχε πατρειυτεί την κόρη ενός πλούσιου Έλληνα εμπόρου από τη Σμύρνη της Μικράς Ασίας, θα μαζέψει 1403 αποίκους. Ανάμεσά τους πολλοί Έλληνες από τη Μάνη, κάποια νησιά του Αιγαίου και τις Μικρασιατικές ακτές.

Πέτυχε από το Αγγλικό στέμμα να του παραχωρηθούν 160.000 στρέμματα και με κεφάλαια που εξασφάλισε από Αγγλους χρηματοδότες, θα ναυλώσει οχτώ ιστιοφόρα και στις 17 Απριλίου του 1768, θα σαλπάρουν για τη Φλόριντα, αναζητώντας μια καλύτερη τύχη μακριά από τον τούρκικο ζυγό.

Η αποικία αυτή θα ονομαζόταν Νέα Σμύρνη, προς τιμήν του τόπου καταγωγής της συζύγου του Σκωτσέζου Τέρνμπουλ. Από τους 1403, δεν θα φτάσουν όλοι ζωντανοί στη Φλόριντα. Τό ταξίδι, με πολλές δυσκολίες, θα διαρκέσει 5 μήνες και 148 θα πεθάνουν από τις κακουχίες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Αυτοί που έφτασαν ζωντανοί, βρήκαν μια πραγματική κόλαση.

Όλος σχεδόν ο χώρος πίσω από την αμμουδερή παραλία, ήταν σκεπασμένος με αγκαθωτά κακοειδή, που κάτω τους φώλιαζαν αναρίθμητα φίδια και άλλα ερπετά.

Θα χρειαζόταν σκυλίσια δουλειά για να αποδοθεί η άγονη αυτή γη στην καλλιέργεια. Η Φλόριντα ήταν κάθε άλλο παρά η παραδείσια χώρα που τους είχαν τάξει και που είχαν ονειρευτεί. Κουνούπια, φίδια, αφόρητη ζέστη, υγρασία, ξαφνικές καταιγίδες, ελονοσία κι άλλες αρρώστιες και πολύ σκληρή δουλειά, κυριολεκτικά αποδεκάτισαν τους αποίκους της Νέας Σμύρνης. Μέσα στον επόμενο χρόνο, 300 άνδρες και γυναίκες και κάπου 150 παιδιά θα πεθάνουν από τις απάνθρωπες συνθήκες. Το 1769, ένα χρόνο μετά την άφιξή τους, οι άποικοι απεφάσισαν να θέσουν τέρμα στα μαρτύρια που περνούσαν. Κατέστρωσαν ένα σχέδιο να αρπάξουν μερικά καράβια και να καταφύγουν στη Κούβα. Το σχέδιό τους όμως

απέτυχε και οι Άγγλοι επιστάτες θα εκτελέσουν δι' αγχόνης τους τρεις αρχηγούς της εξέγερσης. Οι επιστάτες, με τα μαστίγια στο χέρι, ήταν ιδιαιτέρως σκληροί με τους αποίκους.

Το κάθε άτομο ελάμβανε μόνο μια χούφτα αραποσίτι την ημέρα και 60 γραμμάρια χοιρινό την εβδομάδα. Οι επιστάτες τους απαγόρευαν να ψαρεύουν ώστε να συμπληρώνουν τη διατροφή τους, για να μη χάνουν χρόνο από την καθημερινή τους εργασία στους αγρούς. Μία μάνα, η

Η Φλόριντα ήταν κάθε άλλο παρά η παραδείσια χώρα που τους είχαν τάξει... Κουνούπια, φίδια, αφόρητη ζέστη, υγρασία, ξαφνικές καταιγίδες, ελονοσία κι άλλες αρρώστιες και η σκληρή δουλειά, κυριολεκτικά τους αποδεκάτισαν!!!

οποία είχε κλέψει ψωμί για να ταΐσει τα πεινασμένα παιδιά της, τιμωρήθηκε με μαστίγωμα από τους επιστάτες. Μάλιστα, υποχρέωσαν τον άνδρα της να εκτελέσει το μαστίγωμά της.

Μέσα στα επόμενα εννέα χρόνια, 964 είχαν πεθάνει. Ανάμεσά τους πολλά παιδιά. Όταν οι δύστυχοι αυτοί άνθρωποι ζήτησαν να απαλλαγούν από τη νομική υποχρέωση που είχαν αναλάβει έναντι του Τέρνμπουλ – μια υποχρέωση που δεν θα διαρκούσε πάνω από έξι χρόνια – συνάντησαν πεισματικά την άρνηση. Έτσι, ξεκομμένοι από τον τόπο τους και χωρίς προστασία, ήταν ουσιαστικά σκλάβοι και μόνη λύτρωση φαινόταν ο θάνατος. Τον δέκατο χρόνο, τρεις γενναίοι της αποικίας κατάφεραν να ξεφύγουν της προσοχής των επιστατών και αφού κολύμπησαν όλη τη νύχτα, και σε νερά γεμάτα καρχαρίες, φτάνουν την επομένη το απόγευμα στην πόλη του Αγίου Αυγουστίνου. Εκεί θα κατορθώσουν να βρουν τον εισαγγελέα της επαρχίας. Θα του περιγράψουν την άθλια ζωή τους, τους όρους της αρχικής συμφωνίας με τον Τέρνμπουλ και τα δεινά που υφίστανται. Ο εισαγγελέας υποσχέθηκε να παρουσιάσει το ζήτημά τους στον κυβερνήτη της Φλόριντας και τους έδωσε τη διαβεβαίωση ότι εάν όντως τα λεγόμενά τους είναι αληθινά, ο κυβερνήτης θα τους ελευθέρωνε αμέσως από τη δούλευση του Τέρνμπουλ. Οι τρεις άνδρες, επέστρεψαν στην αποικία με τα χαρούμενα νέα. Ενημέρωσαν τους υπόλοιπους ότι τους ανέμενε η ελευθερία και η προστασία του κυβερνήτη. Άρχισαν μετά να οργανώνουν την απόδρασή τους, ώσπου ένα βράδυ και με άκρα μυστικότητα, έβαλαν τα γυναικόπαιδα στη μέση και εμπρός και πίσω έλαβαν θέσεις οι άντρες, οπλισμένοι με ρόπαλα. Κι έτσι ξεκίνησαν μέσα στη νύχτα, με τα πόδια για τον Άγιο Αυγουστίνo, 100 χλμ μακριά, ελπίζοντας να ελευθερωθούν.

Τα ξημερώματα, όταν οι επιστάτες ανακάλυψαν ότι είχε ερημωθεί η αποικία, οι άποικοι είχαν καλύψει αρκετά χιλιόμετρα. Τότε οι επιστάτες, λυσσασμένοι ξεκίνησαν έφιπποι για να τους προλάβουν, αλλά το λασπωμένο έδαφος δεν επέτρεπε στα άλογα να τρέξουν. Όταν οι διώκτες έφτασαν στα πρόθυρα του Αγίου Αυγουστίνου, οι φυγάδες βρίσκονταν ήδη κάτω από την προστασία των αρχών. Στη δίκη που ακολούθησε, ο Τέρνμπουλ δεν κατόρθωσε να αποδείξει ότι είχε δικαίωμα να κρατήσει άλλο τους αποίκους στη Νέα Σμύρνη

παρά τη θέλησή τους.

Ο κυβερνήτης τους απέδωσε την πλήρη ελευθερία τους και τους προσέφερε γη στο χώρο βόρεια του σημερινού Αγίου Αυγουστίνου, όπου έχτισαν τα σπίτια τους και πρόκοψαν καλλιεργώντας τα χωράφια τους. Τα ίχνη όμως αυτών των ανθρώπων χάθηκαν με το πέρασμα του χρόνου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το αρχαιότερο σωζόμενο ξύλινο σχολείο στις Ηνωμένες Πολιτείες, είναι αυτό που κατασκεύασε στα τέλη του 18ου αιώνα στον Άγιο Αυγουστίνo, ο Ιωάννης Γιαννόπουλος, που είχε έρθει στην αποικία της Νέας Σμύρνης σε ηλικία 13 ετών. Η παραλία της αποικίας, μέχρι σήμερα λέγεται New Smyrna Beach.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟΙΚΙΑΣ ΦΛΟΡΙΔΑΣ: Carita Doggett (1919): *Dr. Turbull and the New Smyrna Colony of Florida*. E.P. Panagopoulos (1966): *New Smyrna, an eighteenth century Greek Odyssey*. Μπάμπης Μαρκέτος (2006): *Οι Ελληνοαμερικανοί. Foundation for the New Smyrna Museum of history*.

* Ο κ. Ηλίας Κουγιεμήτρος γεννήθηκε στο Μόντρεαλ του Καναδά από γονείς μεταναστών. Ασκεί το επάγγελμα του οδοντίαρου στην Αθήνα. Είναι έφορος δημοσίων σχέσεων και πολιτιστικών στο Αρκαδικό Χωριό. Το Αρκαδικό Χωριό είναι ένας πρότυπος οικισμός που δημιουργήθηκε από επαναπατριζόμενους απόδημους Αρκαδες και βρίσκεται στην Κυνουρία, Αρκαδίας.

